

05.08.2022

Pormestari

94 §**Lausuntopyyntö, hallituksen esitys eduskunnalle palkansaajan työssäoloehdon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi, sosiaali- ja terveysministeriö**

HEL 2022-008345 T 03 00 00

Päätös

Pormestari päätti antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle palkansaajan työssäoloehdon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi:

Palkansaajan työssäoloehto (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

Helsingin kaupunki kannattaa tuloperusteista mallia. Se vaikuttaa sopivammalta työmarkkinoille, jossa moninaiset työaikajärjestelyt ovat yleistyneet. Helsingin kaupunki näkee, että erilaisten työaikajärjestelyjen huomioiminen työssäoloehdon laskemisessa on uudistuksen positiivinen puoli. Silloin vaihtelevaa työaikaa tekevät voivat jatkossa paremmin varautua ja ennustaa tulevan työttömyysturvansa.

Ansiopäivärahan perusteena oleva palkka ja ansiopäivärahan määrä (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

Helsingin kaupunki kannattaa uudistuksia. Ne poistavat havaittuja työn vastaanottamiseen liittyviä kannustinloukkuja. Nykyisessä järjestelmässä on huomioitu vain vähintään 18 tuntiset työviikot, jolloin ansiopäiväraha on voinut muodostua huomattavasti vakiintunutta ansiotasoa korkeammaksi. Uudistus osaltaan tasa-arvoistaa työttömyysturvaa, kun useammat pääsevät ansiosidonnaiselle työttömyysturvalle. Toisaalta työttömyysturvan taso laskee osalla edunsaajista, jolloin samalla kannustimet työn vastaanottamiseen tehostuvat.

Helsingin kaupunki pitää hyvänä, että mahdolliset palkanmaksun viivästykset ja maksamatta jääneet palkat tulevat suoraan tiedoksi viranomaiselle tulorekisterin kautta, mikä saattaa nopeuttaa ilman palkkaa jääneen henkilön asian selvittämistä ja oikeusturvaa. Huomiota tulee kiinnittää siihen, että valvovalla viranomaisella ja myös asiakaspinnassa toimivalla viranomaisella on riittävästi toimivaltaa asian selvittämiseksi.

Palkkatukityön osalta Helsingin kaupunki huomauttaa, että palkkatuki-työstä työssäoloehto kertyy vain 75 prosenttisesti. Nyt lainsäädännön yksinkertaistamisen näkökulmasta tästä olisi voitu luopua. Palkkatuetun työsuhteen ollessa muuten tavallinen työsuhde, voisi työssäoloehtokin karttua kuten normaalissa työsuhteessa. Nyt esitetyssä mallissa palk-

05.08.2022

Pormestari

katuettu työ on poikkeus ja velvoitetyönä järjestetty palkkatukityö poikkeuksen poikkeus. Myös tuoreessa TEM:n palkkatukilainsäädännön muutosesityksessä tuli uutena yli 55-vuotiaiden työllistämistuki, joka kerryttäisi työssäoloehdot palkkatukea vastaavasti. Toivottavasti poikkeus hallinnolliset näkökulmat tulevat huomioiduksi lain valmistelussa.

Taloudellisten vaikutusten arviointi

Helsingin kaupunki suhtautuu varauksella arvioituihin taloudellisiin vaikutuksiin. Etuusmenojen siirtyminen työmarkkinatuesta työttömyyspäivärahoihin voi vähentää kuntien osuutta työmarkkinatukimenoista. TE2024-hankkeessa ehdotetun rahoitusmallin kannalta ko. säästöä ei kuitenkaan tulisi, sillä kunnat rahoittaisivat nykyisestä poiketen myös päivärahaetuksia. Todennäköistä onkin, että esityksen mukaisesti arvioidut asumistuki- ja toimeentulotukimenot kasvaisivat.

Helsinki pitää kuntatalouden näkökulmasta positiivisena, että tuloperusteisen mallin myötä velvoitetyöllistettyjen työssäoloehdon täyttymiseksi edellytettäisiin lyhyempää työjaksoa. Velvoitetyö voidaan päättää jo siinä vaiheessa, kun tuloraja täyttyy (esim. kesken kuukauden). Esityksen mukaan kunnat voisivat säästää, kun työssäoloehdot täyttyvät velvoitetyössä ja tavallisessa palkkatukityössä aiemmin kuin 26 viikon kuluttua. Kuitenkin käytännössä työsopimuksia laadittaessa voi olla vaikeaa optimoida työsuhteen kesto niin, että se päättyisi heti, kun tuloraja tulisi kuukaudessa täyteen. Työsuhteen pituutta ei voi määrittellä ansiotason mukaan, joten tämän vuoksi säästöt saattavat jäädä toteutumatta.

Helsingin kaupunki näkee, että esityksen mukainen työssäoloehdon muutos voisi lyhentää myös kuntien velvoite- ja palkkatukityöjaksojen pituutta. Tästä voisi koitua kunnille arviolta noin viiden miljoonan euron säästö. Työnhakija-asiakkaiden yksilöllisyys on kuitenkin otettava huomioon. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat pitkäaikaistyöttömät voivat hyötyä merkittävästi pidemmistä palkkatukijaksoista, mikäli suurrempi osa vakiinnuttaisi työpaikan palkkatukijakson jälkeen. Tällä on vaikutusta inhimillisen pääoman lisäksi myös yksilön eläkekertymään.

Kansalaisvaikutusten arviointi

Helsingin kaupunki arvioi, että keskimäärin muutos helpottaa työssäoloehdon täyttymistä, joskin tapauskohtaisesti työssäoloehdot ei välttämättä entiseen tapaan kerry. Muutoksella voi olla erityisesti vaikutusta nuoriin (yksittäiset lyhyet työjaksot) tai pienipalkkaisiin henkilöihin. Vaikka vaikutukset ovat arvioitu marginaalisiksi, em. kohderyhmät lienevät suhteellisen edustettuja TTL mukaisissa velvoitteissa.

Yksilötasolla uudistuksella on vaikutuksia henkilön tulevaan eläkekertymään. Lopullisten vaikutusten ennakoitiin haastavaa. Muutoksen

05.08.2022

Pormestari

myötä osa työssäoloehdon täyttävistä henkilöistä saisi jatkossa vain vähän ensisijaista tuloa. Tämä lisää riskiä viimesijaisiin etuuksiin turvautumisesta, kuten Kelan perustoimeentulotukeen. On positiivista, että kuitenkin koulutusta vailla olevat nuoret hyötyvät uudistuksesta. Työllistyessään he täyttäisivät työssäoloehdon ja perustoimeentulotuen tarve vähenisi.

Viranomaisvaikutukset

Helsingin kaupunki pitää tietojärjestelmän automatisaation merkitystä keskeisenä tekijänä tavoiteltujen hyötyjen ja tehokkuuden toteutumiseksi viranomaistoiminnassa. Tuloperusteinen mallin on arvioitu vähentävän manuaalista työtä. Tulotiedot saataisiin ensisijaisesti tulorekisteristä ja käsittelyä olisi mahdollista automatisoida. Tulorekisterin käytettävyyden lisääminen on kannatettavaa. Kokeilun alueen kuntien tulisi myös pystyä seuraamaan toimintansa vaikuttavuutta tulorekisteritietoja hyödyntämällä.

Työvoimaviranomaisen osalta keskeisin muutos liittyy työssäolovelvoitteen täyttymisen ja koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturva-ikäisen palautumisen seurantaan. Muutoksen pääasialliset vaikutukset kohdistuvat kuitenkin työttömyysetuuden maksajien toimintaan. Tiedot työssäoloehdon kertymisestä saadaan jatkossakin maksajalta. Uutena tehtävänä olisi kuitenkin työssäoloehtokuukausien laskennallinen muunto. Tältä osin Helsingin kaupunki vaatii, että on huolehdittava riittävästä perehdyttämisestä sekä mahdollisesti tarvittavista TE-toimiston asiakastietojärjestelmän työtä tukevista uusista toiminnallisuuksista.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Helsingin kaupunki edellyttää tarkastelemaan muiden lakiuudistusten vaikutusten merkitystä suhteessa työttömyysturvaan. Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää koskevat muutokset tulivat voimaan 2.5.2022. Tästä syystä uusien asetettavien työssäoloehtojen määrästä ei ole vielä saatavissa tilastotietoa. Kaiken kaikkiaan tänä vuonna Helsingissä on hyväksytty 114 velvoitetyöllistettävän palkkaus. Kyseessä on sekä kuntakokeilun että TE-toimiston asiakkaita.

TEM:n mukaan 2.5.22 voimaan astuneiden muutosten johdosta työssäolovelvoitteita tultaneen asettamaan aiempaa vähemmän eikä tarkempaa arviota asetettavien työssäolovelvoitteiden määrästä ei ole mahdollista tehdä. On kuitenkin mahdollista, että työnhakuvelvollisuus ja tiiviimpi palveluprosessi uuden palvelumallin myötä johtavat työssäolovelvoitteiden merkittävään lisääntymiseen. Velvoite asetettaneen laajemmalle joukolla kuin työtarjouksia on käytännössä tehty.

Esittelijä

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

05.08.2022

Pormestari

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Hanna Huuromonen, johtava asiantuntija, puhelin: 310 36869
hanna.huromonen(a)hel.fi
Johannes Hirvelä, kehittämispäällikkö, puhelin: 310 82535
johannes.hirvela(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 21.6.2022, fi
- 2 Lausuntopyyntö 21.6.2022, saate
- 3 Lausuntopyyntö 21.6.2022, liite, hallituksen esitys, fi
- 4 Lausuntopyyntö 21.6.2022, sv
- 5 Lausuntopyyntö 21.6.2022, liite, hallituksen esitys, sv

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet**Ote**

Sosiaali- ja terveysministe-
riö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle palkansaajan työssäoloehdon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (liitteet). Lausunto pyydetään antamaan lausuntopalvelussa 12.8.2022 mennessä.

Palkansaajan työssäoloehdon uudistamiseksi työryhmä esitti, että työttömyyspäiväraha-oikeuden kertymisen perusteeksi tulisi nykyisen kalenteriviikkokohtaisen työtuntien määrän sijasta palkansaajan vakuutusnalainen tulo.

Hallitus päätti 11.2.2022 edellä kuvatun sosiaali- ja terveysministeriön asettaman työryhmän tekemän valmistelutyön pohjalta työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon uudistamisesta siten, et-

05.08.2022

Pormestari

tä työssäoloehto määräytyisi kuukausikohtaisen tulo- ja eläneräajan (844 euroa vuoden 2021 tasossa) kautta ja työssäoloehto voisi kerryttää myös 0,5 kuukauden jaksoissa. Tätä kutsuttiin myös ”työttömyysturvan euroistamiseksi”.

Esityksen työllisyysvaikutukseksi on arvioitu 1 500 lisätyöllistä. Työllisyyden paraneminen kohentaa yleisesti ottaen julkisen talouden tasapainoa. Suurimmat työllisyyden kasvun hyötyjä ovat valtio ja Työllisyysrahasto, mutta myös kunnat hyötyisivät verotulojen kasvusta. Lisäksi seurannaisvaikutukset kuntien palkka- ja velvoitetukityöhön voivat vähentää kuntien palkkamenoja sekä valtion palkkatukimenoja ja lisätä Työllisyysrahaston sekä valtion etuusmenoja.

Siirtymät työmarkkinatuella ansiopäivärahalle ja peruspäivärahalle vähentävät kuntien rahoitusvastuusta nykytilassa. Valmistelussa olevan TE-palvelut 2024-uudistuksen myötä vaikutus kuitenkin pienenee, sillä kunnille ehdotetaan rahoitusvastuuta työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaan ja ansiopäivärahan perusosaan. Nykytilassakin tämä vaikutus on kuitenkin melko pieni, sillä työmarkkinatuella päivärahalle siirtyvien henkilöiden arvioidaan olevan tyypillisesti melko lyhyen aikaa työmarkkinatuella olleita henkilöitä. Kokonaisuutena ehdotetut muutokset kohentaisivat kuntataloutta hieman.

Työssäoloehdon muutos voisi lyhentää myös kuntien velvoite- ja palkkatukityöjaksojen pituutta. Tästä voisi koitua kunnille arviolta noin viiden miljoonan euron säästö. Työssäoloehdon muutoksella olisi heijastevaikutus myös kuntien velvoitetyöllistämiseen ja laajemminkin palkkatukityöhön siltä osin kuin palkkatuetun työn tavoitteena on täyttää työllistetyn henkilön työssäoloehto. Koska kunta pystyisi jatkossa täyttämään velvoitetyöllistettävän henkilön työssäoloehdon jo siinä vaiheessa kuukautta, kun henkilön tulot ylittävät työssäoloehdon tuloajan, ei vasta kuukauden lopussa. Tämän vuoksi velvoitetyöjaksojen pituuden voidaan odottaa lyhenevän. Velvoitetyössä aloittaa vuosittain noin 4 000—4 800 henkilöä, joiden velvoitetyöjakson pituus voisi lyhentyä noin neljällä viikolla.

Velvoitetyön osalta vaikutukseksi on arvioitu kuntien palkkakustannusten pieneminen noin 9 miljoonalla eurolla, ja toisaalta ansiopäivärahamenojen kasvu noin 6,1 miljoonalla eurolla ja verotulojen pieneminen 0,9 miljoonalla eurolla. Yhteisvaikutus julkiseen talouteen olisi arviolta 2 miljoonan euron säästö.

Myös kuntien muiden palkkatukijaksojen arvioidaan lyhenevän siten, että ansiopäivärahakustannukset kasvaisivat noin 10 miljoonalla eurolla. Samalla työllistettyjen työttömien määrä kasvaisi, jolloin työmarkkinatukimenot pienenevät noin 6,4 miljoonalla eurolla. Yhteisvaikutus

05.08.2022

Pormestari

verot huomioiden olisi noin 1,9 miljoonaa euroa julkista taloutta heikentävä.

Näiden kahden vaikutuksen yhteisvaikutus olisi julkiselle taloudelle kokonaisuudessaan vähäinen. Säästö kohdistuisi pääasiassa kunnille, kun Työllisyysrahaston kulut kasvaisivat. Vaikutusten toteutuminen riippuu siitä, miten kunnat reagoivat muutoksiin. Valmistelussa oleva TE-palvelujen siirto kunnille vuonna 2024 sekä siihen liittyvä rahoituksen uudistus voivat myös vaikuttaa merkittävästi näiden vaikutusten toteutumiseen vuoden 2023 jälkeen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 21.6.2022, fi
- 2 Lausuntopyyntö 21.6.2022, saate
- 3 Lausuntopyyntö 21.6.2022, liite, hallituksen esitys, fi
- 4 Lausuntopyyntö 21.6.2022, sv
- 5 Lausuntopyyntö 21.6.2022, liite, hallituksen esitys, sv

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia

05.08.2022

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1 MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 94 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

05.08.2022

Pormestari

Juhana Vartiainen
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 08.08.2022.